

Continuar formant-se després dels 16:

els programes de suport a la transició entre
l'educació secundària obligatòria
i la formació professional

13 i 14 de desembre de 2018 - Edifici Sa Riera, UIB

LA TRANSICIÓ ENTRE L'ESO I LA FORMACIÓ PROFESSIONAL A LES BALEARS: REPTES I PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Síntesi dels resultats del treball grupal realitzat en la sessió de dia 14 de desembre de
2018, elaborada per Iñaki Monge, Lúdia Ramón i Francesa Salvà.

1. Quines característiques clau ha de tenir un programa o dispositiu de transició? (Taula A)

1.1. Ha de ser part constitutiva del sistema educatiu (el temps que s'està en un programa o dispositiu de transició s'ha de considerar un temps escolar), però s'ha de configurar de forma diferent al sistema educatiu clàssic i ha d'integrar també el sistema laboral, els serveis socials, les famílies i la comunitat. S'ha de treballar en xarxa, des de la transversalitat.

1.2. Ha de tenir un format diferent del sistema educatiu clàssic amb les següents característiques:

(a) Continguts formatius:

- Competencials, psicosocials i emocionals.
- Creació d'un projecte professional.
- Tasts professionals en el món laboral.
- Ciutadania activa.

(b) Organització:

- Ser flexibles, transversals, adaptables i no punitius.
- Tenir horaris amplis i adaptats a les necessitats dels/de les joves.
- Oferir flexibilitat en l'assistència, temporització i criteris de selecció.
- Entendre l'assistència com a objectiu i no com a requisit.
- Fugir de la rigidesa normativa i adaptar els aspectes normatius a les necessitats reals.
- Establir ponts/passarel·les permanents entre els diversos sistemes i ofertes formativo-laborals.
- Desenvolupar-se en entorns enriquidors i qualificadors.

(c) Aspectes metodològics:

- Metodologies centrades en la persona (abordatge integral) i treball a partir d'itineraris personalitzats.
- Permeabilitat i adaptació a les persones. Treballar amb l'heterogeneïtat. Tenir en compte les intel·ligències múltiples

- Tenir visió positiva, no estigmatitzant de les persones.
- Modelatge i xarxa de recursos per al desenvolupament personal.
- Centrar-se en les capacitats, ajudar a descobrir competències.
- Preveure espais per a rompre les cuirasses que porten els i les joves.
- Despertar la curiositat i interessos.
- Ser un espai d'expressió dels i les joves, on se sentin valuosos.
- Participació activa de l'alumnat durant tot el procés.
- Establir vincles que permetin un treball significatiu.
- Acompanyar en el trànsit del passat de fracàs cap a un futur d'èxit.
- Promoure oportunitats.
- Treballar a partir de la passió i emoció com a facilitadors de l'aprenentatge.

1.3. Ha de treballar en dues vessants: prevenció de l'abandonament dels estudis i suport al retorn a l'educació.

1.4. La seva funció ha de ser: orientadora, d'acompanyament i suport a la presa de decisions informada.

1.5. S'ha de basar en el principi d'equitat versus el principi d'igualtat i, per tant, ha de ser compensador de les desigualtats.

1.6. Els millors recursos i professionals s'han de destinar a aquests programes que han de tenir tot el suport de l'administració pública, la qual n'ha d'assegurar l'estabilitat financera i l'eliminació de la burocràcia. També s'ha de garantir el suport professional i personal dels i les docents i altres professionals que hi treballin.

2. Quins programes/dispositius s'haurien de mantenir/posar en marxa per reduir l'abandonament i augmentar la formació? On s'haurien de situar en relació a les polítiques públiques: sistema educatiu, laboral, benestar social, tercer sector...? (Taula B)

2.1. Haurien de coexistir diversos tipus de programes o dispositius:

- Dispositius d'orientació i acompanyament.
- Estadades prèvies de prova i reafirmació. Preaprenentatge per a definir interessos professionals.
- Formació preparatòria/tallers pre-laborals/escola de transició (classes d'integració, per exemple, de l'idioma).
- Semestres de motivació.
- Dispositius de tast professional (a l'estil suís) flexibles.
- Dispositius d'atenció integral.
- Programes en la línia dels Service d'Accrochage Scolaire (SAS) belgues.
- Programes per a menors immigrants no acompanyats.
- Programes PISE i ALTER (s'haurien de potenciar).

- Replicar programes tot adaptant a cada entorn programes actuals que tenen llista d'espera i bons resultats.
- Departaments d'orientació actuals (dotar-los de més recursos).
- Proporcionar tasts de professions, preferentment als primers cursos de secundària (inclús abans) i/o a Tecnologia, en col·laboració amb professionals i alumnes amb experiències d'èxit.

2.2. En relació a la ubicació dels programes o dispositius en les polítiques públiques, s'expressen diverses opinions. D'acord amb la majoria d'aportacions, s'haurien de situar en el sistema educatiu i passar a ser part constitutiva de l'oferta d'educació i formació. En aquest sentit es considera que s'haurien de mantenir els programes existents, però potenciant al màxim les possibilitats que ofereix el sistema educatiu.

No obstant això també es planteja una responsabilitat compartida de les diferents administracions en la coordinació, tot establint passarel·les reals i no burocratitzades. I també s'insisteix en la necessitat d'integració dels dos subsistemes de formació professional (el d'educació i el d'ocupació) i en la de millorar els ponts amb el sistema de benestar social.

Han de tenir un caràcter estructural i menys dependència de les subvencions. Les polítiques han d'estar adaptades a la realitat i les seves necessitats. I s'ha d'establir un compromís a llarg termini i una valoració de resultats a mig-llarg termini. Els programes o dispositius han de disposar dels recursos suficients i permetre ràtios adequades.

No es pot utilitzar l'educació com a estratègia política ni condicionar els programes només al mercat de treball.

2.3. Els programes o dispositius han de tenir un seguit de característiques:

- Abordatge comunitari: empreses, associacions, ONG, famílies, serveis comunitaris.
- Anàlisi de present i futur per fer programacions estratègiques.
- Connectats amb el món educatiu i el món laboral.
- Combinar orientació i acompanyament.
- Incloure beques de transport.
- Flexibilitat curricular i organitzativa.

2.4. En relació a les diverses figures professionals i la seva formació, es considera prioritari:

- La formació del professorat, la capacitat dels i de les docents.
- Prioritzar el professorat amb interès per la Formació Professional Bàsica.
- Crear figures com els coordinadors/es d'itineraris que s'integren com a personal del centre educatiu
- Mentors del sector empresarial.

3. Quins haurien de ser el perfil, el rol i les actituds de les persones que treballen en aquest àmbit per garantir l'èxit d'aquest trànsit? (Taula C)

3.1. Les persones que treballen en aquest àmbit han de tenir capacitat de: innovar; orientar i acompanyar els i les joves a descobrir el seu camí; treballar emocionalment amb les persones i amb si mateixes; donar el rol protagonista a l'alumnat; autocrítica i de qüestionar-se el que fan; afavorir la cohesió del grup; treballar en xarxa; empatia personal i cultural; detectar necessitats i saber descodificar les demandes; escoltar activament sense jutjar; implicació emocional i establiment de vincles; transmetre a les persones que són capaces i vincular amb elles.

3.2. Les persones que treballen en aquest àmbit han de tenir: paciència; una visió clara de com atendre a la diversitat per a la inclusió; una consideració positiva en relació a l'alumnat; una actitud positiva i optimista; passió per la feina que fan i implicació. També han de ser: respectuoses amb les persones; creatives; reflexives; compromeses amb la feina i les persones; flexibles; autèntiques, coherents i íntegres; tolerants davant la frustració. I han d'estar obertes al canvi, ser compromeses professional i socialment i tenir vocació de servei.

3.3. El seu rol és de persona facilitadora, acompanyant, model i referent. Ha de desenvolupar un rol de tutora i no d'amiga.

3.4. Han de tenir coneixements pedagògics, del mercat laboral, les TIC i els mecanismes de comunicació. Han d'estar en formació permanent en tots els àmbits.

La sessió de treball grupal es va realitzar en format world café¹ i va ser coordinada per Iñaki Monge (Director CEP d'Eivissa) i Lúdia Ramon (Assessora del CEP d'Eivissa). Foren responsables de taula: Lourdes de la Cruz (IFOC-Ajt. Calvià), Carme Hila (SOIB), Lluc Mas (DG de Formació Professional i Formació del Professorat) Carme Muñoz (AMADIP) i Carlos Vecina (GREC).

Participaren en la sessió de treball: Míriam Abiétar, Martí Alba, Nuria Álvarez, Carmen Ansuategui, Laura Bonnín, Florencia Cabrera, Yolanda Calvo, Alexandra Caro, Pablo Castellary, Antònia Crespí, Lourdes De la Cruz, Catalina Escanelles, Elena Giménez, Marta Hernández, Carmen Hila, Sílvia Lorente, Lluc Mas, Maria Teresa Mestre, Iñaki Monge, María José Mora, Pilar Morente, Carme Muñoz, Bartomeu Mut, Miquel Oliver, Ester Perales, Carme Pinya, Beatriu Pons, Bernat Quetglas, Lúdia Ramon, Ana Ronda, Francesca Salvà, Cristina Tirvió, Noel Torres i Carlos Vecina.

---

¹ <http://www.theworldcafe.com/>